

Zakład Edukacji Zdrowotnej
Wydział Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny w Lublinie
20-081 Lublin, ul. Staszica 6
Tel. (81) 448-67-20, e-mail: zdrowpub@umlub.pl

Lublin 14.01.2022r.

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr n. med. Krystyny Kowalczuk
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk medycznych
i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Pani dr n. med. Krystyna Kowalczuk jest absolwentką Wydziału Pielęgniarstwa i Ochrony Zdrowia AM w Białymstoku gdzie uzyskała tytuł zawodowy mgr pielęgniarstwa w 2003 roku. Natomiast tytuł doktora nauk medycznych w zakresie medycyny uzyskała w 2007 roku przygotowując rozprawę doktorską pt.: „Narażenia zawodowe pielęgniarek, położnych i lekarzy ze szczególnym uwzględnieniem agresji”. Jest także specjalistą w zakresie pielęgniarstwa chirurgicznego, ukończyła wiele kursów dotyczących badań fizykalnych, szczepień ochronnych, ordynowania leków i wypisywania recept, metod nowoczesnej dydaktyki oraz kurs elementarny języka migowego. Brała również udział w wielu szkoleniach medycznych z zakresu pielęgniarstwa diabetologicznego, onkologicznego oraz opieki długoterminowej. Ważnym elementem permanentnego kształcenia był udział w warsztatach np.: symulacji medycznej czy planowania opieki wg standardu ICNPR.

Droga zawodowa kandydatki rozpoczęła się od stanowiska instruktora w Zakładzie Pielęgniarstwa Ogólnego Wydział Nauk o Zdrowiu w Białymstoku w 2005 roku. Następnie w 2009 roku jest na stanowisku asystenta w Zakładzie Zintegrowanej Opieki Medycznej. Kolejno przechodzi przez stanowisko wykładowcy i starszego wykładowcy, pozostając w/w jednostce organizacyjnej. W 2019 roku zostaje zatrudniona jako adiunkt naukowo-dydaktyczny w Zakładzie Zintegrowanej Opieki Medycznej w Wydziale Nauk o Zdrowiu

UM w Białymstoku. Pani Doktor pracowała także jako wykładowca w Wyższej Szkole Medycznej w Białymstoku oraz Państwowej Wyższej Szkole Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży.

Działalność naukowa

Cykl publikacji

Dorobek naukowy Pani Doktor, koncentruje się wokół wielu zagadnień szeroko pojętej organizacji pracy i zagrożeń zawodowych pracowników systemu ochrony zdrowia. Głównie na psychospołecznych obciążeniach pielęgniarek w miejscu pracy oraz problemie wypalenia zawodowego. W pracach znajdujemy ważne odkrycia w postaci wyników badań dotyczących monitorowania w/w obciążeń w miejscu pracy, podejmowania działań w zakresie wsparcia merytorycznego przez pielęgniarki pracujące na stanowiskach kierowniczych, a także minimalizowanie trudnych warunków pracy wśród młodych pracowników poprzez wdrażanie programów profilaktyki stresu na poziomie indywidualnym i organizacyjnym. Ważnym poznawczo aspektem badań jest sam problem wypalenia zawodowego wśród personelu pielęgniarskiego oraz wskazanie na skutki wielochorobowości, a także absencję chorobową i jednocześnie przesunięcie obowiązków i zadań na pozostały personel, co z kolei ma wpływ na ich wypalenie zawodowe i tak powstaje mechanizm obciążeń psychospołecznych w pracy pielęgniarek.

Od 01 stycznia 2022 roku wypalenie zawodowe znajduje się w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych WHO. Zatem stanie się również formalno - prawnym argumentem do korzystania ze zwolnienia lekarskiego. Ogólnie szacuje się, że z tego typu problemami psychicznymi zmaga się około 8 mln. Polaków, a tylko 1,5 mln korzysta z pomocy lekarza, psychologa oraz z pomocy NFZ. Natomiast brakuje danych szacunkowych wypalenia zawodowego wśród personelu pielęgniarskiego, bowiem nie jest prowadzony stały monitoring tego zjawiska w systemie ochrony zdrowia..

Badania Pani Doktor i ich wyniki w/w zagadnienia są bardzo pożądane, zasadne i wartościowe z punktu widzenia i funkcjonowania polityki zdrowotnej i jej strategicznych celów i zadań oraz rekomendacji w zakresie zdrowia psychicznego Polaków, wpisują się także w nowoczesne międzynarodowe rozwiązania problematyki wypalenia zawodowego procedowanej przez organy i agendy WHO.

Osiągnięcie naukowe pt.: „ Wybrane aspekty obciążeń psychospołecznych w pracy pielęgniarek” obejmuje pięć oryginalnych publikacji, opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych. Pani Doktor jest we wszystkich pracach pierwszym autorem. Zgodnie z deklaracją jest w 90% główną wykonawczynią w planowaniu badań, przeglądzie literatur, interpretacji wyników i przygotowania do publikacji.

Oceniając osiągnięcie naukowe pod względem merytorycznym, pragnę podkreślić, że wszystkie prace zostały opublikowane także w czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym. Łączny Impact Factor cyklu: 11, 410, punkty MNiSW 380. Osiągnięciem naukowym Kandydatki jest wykazanie w swoich badaniach bezpośredniego negatywnego wpływu obciążeń psychospołecznych w miejsca pracy na zdrowie i samopoczucie pielęgniarek, a także pośredni wpływ na braki kadrowe personelu pielęgniarskiego, jakość świadczonej opieki oraz zdrowia i życia pacjentów. Wyniki badań mają także charakter aplikacyjny poprzez możliwość stałego monitorowania ryzyka psychospołecznego w miejscach pracy pielęgniarek z wykorzystaniem wystandaryzowanych narzędzi, a następnie opracowanie i wdrożenie programów profilaktyki stresu zarówno na poziomie indywidualnym jak i zespołowym.

Wyniki badań Pani Doktor mają szczególnie ważne znaczenie w sytuacji prognozowanego wzrostu niedoboru kadr pielęgniarskich oraz wzrostu przeciętnego wieku pracujących pielęgniarek. W badaniach przekrojowych i wielośrodkowych przeprowadzonych w 12 krajach europejskich (także w Polsce) oraz stanach USA (projekt RNYCAST) wykazano, że jakość opieki zależy od warunków pracy pielęgniarek ich poziomu kompetencji oraz wieku i stanu zdrowia.

Drugi obszar tematyczny aktywności naukowej Pani Doktor to zagadnienia narażenia pracowników służby zdrowia na agresję ze strony pacjenta w zależności od zawodu, wieku, płci oraz miejsca pracy. W stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej nasilenia agresji ze strony pacjentów doświadczały: pielęgniarki i ratownicy medyczni- natomiast w placówkach ambulatoryjnych głównie ratownicy medyczni, a w szpitalach były narażone na wszystkie formy agresji głównie pielęgniarki najczęstszą formą agresji była forma werbalna.

Ważnym obszarem badań były także w dorobku naukowym Kandydatki postawy młodzieży i dzieci wobec zachowań ryzykownych związanych z uzależnieniami i przemocą, a także współczesne wyzwania z zakresu promocji i edukacji zdrowotnej wobec

społeczeństwa w zdrowiu i chorobie. Wiele prac poświęconych zostało zagadnieniom związanych z kulturą śmierci i umierania, głównie przed uzyskaniem stopnia doktora nauk medycznych. Jest redaktorem / współredaktorem 10 monografii w których priorytetowym tematem były zagadnienia dotyczące chorób cywilizacyjnych, czynników ryzyka oraz profilaktyki i edukacji zdrowotnej wybranych grup społecznych. Wiele miejsca poświęcono problemom pielęgnacyjnym osób w podeszłym wieku, opisano zasady rehabilitacji oraz styl odżywiania seniorów.

Sumaryczna wartość współczynnika IF prac oryginalnych opublikowanych w czasopiśmie recenzowanych wynosi 21,226 i przekracza 10- krotność średniej mediany z ostatnich 5 lat wg Journal Citation Report. Łącznie współczynnik IF wynosi 32,636 (w tym artykuły stanowiące osiągnięcie naukowe), liczba cytowań w bazie Web of Sciance (Core Collection – 65, All Databases – 167) Index Hirscha 5 i 7 wg w/w bazy Web of Science. Punktacja MNIŚW prac oryginalnych 1250 pkt. (osiągnięcia naukowe – 380). Łącznie punktacja pozostałych publikacji (monografii, podręczniki) 1704pkt. redakcja podręcznika – 80 pkt.

Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę

Pani dr n. med. Krystyna Kowalczyk, łączy pracę naukową z dydaktyczną. Jest cenionym i profesjonalnym nauczycielem akademickim. Prowadzi zajęcia głównie dla kierunku pielęgniarstwo i położnictwo (licencjat i studia magisterskie) z przedmiotów dotyczących podstaw i organizacji, a także problemów zdrowotnych w pielęgniarstwie i położnictwie. Zajęcia są prowadzone przez Kandydatkę zarówno w Centrum Symulacji Medycznej, jak również w szpitalu. Angażuje się również w rozwoju zaplecza dydaktycznego, za tą aktywność pani doktor została kilkakrotnie nagrodzona w ramach ewaluacji nagrodami dydaktycznymi. Może pochwalić się promocją 49 prac licencjackich i 26 prac magisterskich, pełniła także w wielu pracach rolę recenzenta.

Dodatkowo Pani Doktor była promotorem pomocniczym w przewodach doktorskich: pani mgr Doroty Koncewicz oraz pana mgr Michała Bytysa na Wydziale Nauk o Zdrowiu UM w Białymstoku.

Aktywnie włącza się w działalność organizacyjną w UMB, jako członek Komisji Wydziałowej ds. praktyk zawodowych na kierunku pielęgniarstwo oraz kształcenia

podyplomowego. Kandydatka jest rozpoznawalna poza swoją uczelnią. Przewodniczy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w dziedzinie pielęgniarstwa zachowawczego w Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych w Warszawie. Jest także wice-przewodniczącą w Centrum Wolontariatu WNoZdr. UM w Białymstoku.

Ważnym w dorobku Pani dr Krystyny Kowalczyk jest popularyzacja nauki poprzez publikacje popularno–naukowe oraz prowadzenie wykładów dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki, zachowań zdrowotnych, promocji zdrowia, prawidłowego odżywiania, aktywności fizycznej. Kandydatka uczestniczyła, organizowała i współorganizowała wiele projektów z zakresu medycyny, opieki zdrowotnej oraz prozdrowotnego stylu życia wśród studentów, osób starszych i dorosłych mieszkańców regionu.

Od początku pracy Pani Doktor dała się poznać jako aktywna propagatorka i promotor kształcenia uświadamiając zagrożenia zawodowe wśród pracowników systemu ochrony zdrowia. Jest uczestnikiem wielu wydarzeń środowiskowych i akcji charytatywnych, współpracuje z wieloma prestiżowymi Fundacjami i Stowarzyszeniami.

Aktywność naukowa realizowana w ramach projektów naukowych polskich i międzynarodowych

Aktywność naukowa realizowana poza macierzystą uczelnią przejawiała się we współpracy z Grodzieńskim Państwowym Uniwersytetem im. Kupały w Grodnie, Białoruś gdzie Pani Doktor przebywała na stażu naukowym. W ramach stażu uzyskała wiedzę dotyczącą strategii prowadzenia badań pozyskiwania źródeł finansowania oraz nawiązała kontakty z zespołami badawczymi zajmującymi się problematyką zagrożeń zawodowych. Przewidziany w planach naukowych i zatwierdzony przez uniwersytet w Norwegii staż naukowy nie doszedł do skutku w związku z wybuchem pandemii Covid-19. Była natomiast wizyta naukowa w University of Bergen w Norwegii, która zaowocowała przygotowaniem i czynnym udziałem w konferencji międzynarodowej „Nordic Realth Law”, gdzie priorytetowym tematem była problematyka migracji, także pielęgniarek polskich. Pani Doktor współpracuje z czasopismem naukowym Frontiers in Psychology. Szwajcaria – jest w nim redaktorem tematycznym.

Należy podkreślić ważną współpracę z Krasnojarskim Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym gdzie powstały w ramach współpracy publikacje dotyczące postrzegania subiektywnych cech wieku w procesie starzenia. W dorobku naukowym Kandydatki jest wiele ośrodków uniwersyteckich w kraju (UMW, UMP, Politechnika Rzeszowska, Instytut Medyczny w Łomży), z którymi nadal współpracuje w ramach projektów naukowych.

Podsumowanie i konkluzja

W podsumowaniu oceny dorobku naukowego dydaktycznego i organizacyjnego stwierdzam, że:

1. Przedstawione przez Panią Doktor osiągnięcie naukowe, składające się z cyklu pięciu prac (oryginalnych publikacji), opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych, jest spójne tematycznie i spełnia wymogi stawiane rozprawom habilitacyjnym oraz odpowiada kryterium oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Pani Doktor jest pierwszym autorem i ma dominujący wkład w opracowanie koncepcji badań oraz przygotowanie do publikacji. Wyniki badań są wartościowe pod względem jakościowym i ilościowym. Cykl publikacji koncentruje się na aspektach psychospołecznych obciążeń w pracy pielęgniarek, całościowy natomiast dorobek naukowy ma charakter wieloaspektowy i interdyscyplinarny.
2. Dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny posiada potencjał aplikacyjny i spełnia ustawową definicję osiągnięcia naukowego na stopień naukowy doktora habilitowanego. Szczególnie wysoko oceniam realizowane przez kandydatkę projekty naukowe, współpracę z ośrodkami zagranicznymi oraz aktywność w zakresie kształcenia pracowników systemu ochrony zdrowia w temacie zagrożeń zawodowych, a także uczestnictwo w wielu wydarzeniach środowiskowych, wolontariacie i akcjach charytatywnych.

Wysoko oceniam formalną, metodologiczną i merytoryczną stronę dorobku dr n. med. Krystyny Kowalczyk, który jest osiągnięciem wysoce koncepcyjnym i kompleksowym. Kandydatka nieustannie pracuje nad swoim rozwojem naukowym i doskonali swoje umiejętności naukowo-badawcze, a także organizacyjne. Jest bardzo dobrą kandydatką na stanowisko pracownika naukowego, ma także doświadczenie w pracy środowiskowej, jest aktywną propagatorką i promotorem ustawicznego kształcenia w wielu obszarach

medycyny. Dorobek naukowy jest znaczący, osiągnięcia naukowe mają oryginalny i spójny charakter oraz stanowią wartościowy wkład do pielęgniarstwa, zdrowia publicznego i nauk o zdrowiu.

Moja ocena jest w pełni pozytywna i uprawnia mnie do stwierdzenia, że pod względem zarówno formalnym jak i wartości poznawczej całościowy dorobek spełnia ustawowe warunki o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Nauk medycznych i Nauk o Zdrowiu w dyscyplinie Nauki o Zdrowiu.

Prof. zw. dr hab. n. med. Teresa Kulik
Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Teresa Kulik

